כז: ר"ן ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים רש"י

דאי הוה ידע דמית מן לאלתר הוה גמר ויהיב גיטא מ"ש [6]מהההוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מעברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל [7]לא שמיה מתייא אמאי והא מינם אנים דלמא אונסא דמיגליא שאני ומעברא מיגלי אונסיה ולרב הונא מכדי אסמכתא היא [8]ואסמכתא לא קניא שאני הכא [9]דמיתפסן זכותן והיכא דמיתפסין לאו אסמכתא היא והתנן [10]מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר אם אין אני נותן לו מכאן עד ל' יום תן לו שטרו הגיע זמן ולא נתן [11]רבי יוסי אומר יתן ור' יהודה אומר לא יתן ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב [12]אין הלכה כר' יוסי דאמר אסמכתא קניא שאני הכא דאמר לבטלן זכותיה [13]והלכתא אסמכתא קניא והוא דלא אנים והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב: **מתני'** [14] נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין שהיא תרומה אע"פ שאינו תרומה שהן של בית המלך אע"פ שאינן של בית המלך בש"א נודרין

דאי הוה ידע. כשעת המגלי דמיית בתוך הזמן נלאלתר (6) גמר ויהיב גיטא מעכשיו הלכך הוי גט ולהכי גמר בלביה למיהוי גט אבל האי מי היה ידע לאתנים לא היה מבטל זכותיה ולא גמר ומקני: **ואמר להו שמואל לא שמיה מתייא.** אע"ג דאנים והא מינם אנים ולא ליהוי גיטא: **דלמא אונסא דמיגליא שאני.** ומעברא אונסא דמיגליא הוא דזימנין דלא משכחת בהאי גיסא ומצעיא ליה לאסוקי אדעתיה (ולדלמא אסיק אדעתיה) ואפי' הכי לא התנה משום הכי אי מיתנים בהאי זמן אמר גמר ומקני דליהוי גט אפילו עיכבו שום אונס אבל בעלמא אי אתנים פטור: **ולרב הונא.** דאמר בטלן זכוותיה אמאי הא אסמכתא הוא דברים בעלמא וסמך על דעתו כסבור שהוא יכול לבא בזמנו להכי קאמר הכי ואסמכתא לא קניא: **שאני הכא.** להכי קני: **דאתפסיה זכותיה לב"ד.** דבגבי דמי ולא הוה אסמכתא: **מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו.** שהנית השטר שהיה לו לבעל חוב עליו ביד גאמן ואמר לו אם איני פורע החוב מכאן עד ל' יום תן לו שטרו למלוה ויחזור ויגבה בו כל מה שכתוב בו בתחילה: **ולא נתן.** ולא פרע: **רבי יוסי אומר יתן.** השליש השטר למלוה ואע"ג דאסמכתא היא דסבור היה לפרוע בלאותו הזמן קנה המלוה את השטר: **אין הלכה וכו'.** הא הכא אע"ג דאתפיס השטר ביד [השליש] הוא אסמכתא ולא קניא לטעמיה דרב: **שאני הכא דאמר ליבטלן זכוותיה.** שלא יהא כהן ממש דזהו חמור ממן לו שטרו: **והלכתא אסמכתא קניא.** ואע"ג דלא מתפיס: **והוא דלא אנים.** כאונסא דמוכחא לאינשי כי האי דלעיל דספקיה מעברא: **והוא דקנו מיניה.** שלא יחזור בו: **וכב"ד חשוב.** שיהא מומחה לדברים. וכל הני תלת מילי בעינן בה דאי הוה חד בלא חברו לא קני אלא כולהו ג' בעינן דלא אנים וקנין וכב"ד חשוב: **מתני' להרגין.** שהוא הורג על עסקי ממון שאם בא להורגו יכול לדור על זה שהוא של תרומה ואימור נדר זה עלי אם איני מיתה לזו והנדר מותר והיינו נמי נדרי אונסין: **ולחרמין.** שהוא ליסטים בעלמא שאינו הורג: **ולמוכסים.** טולא מכס המלך ורולה ליטול פירותיו בע"כ: **אף על פי שאינן של תרומה.** יכול לידור שהן של תרומה כדי שלא יטלם ומתני' לא זו אף זו קתני: **ככל נודרים.** להם:

חוץ

דלא אנים והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב. והוא דלא אנים כלומר אפי' דומיא דהלכה בנו שאינו אונס גמור דאי אונס גמור פטיטא אלא כי האי אונסא קאמר דהא מדאמרינן לה לעיל למתניתין דנדרים דכי היכי דאמר במתניתין דאדעתא דהלכה בנו לא הדירו הכא נמי כי אתפיס זכותיה לא עלה על דעתו שיגיע בנו מולה ולא לריך: **והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב.** כלומר אנים לאפקועי ממונא כגון כי דינא דרב אחי ורב אפיי ושלא כדברי הרמב"ם ז"ל שהלריך סמוך ואם כדבריו היה לו לומר בב"ד חשוב הלשונים ז"ל ב"ד חשוב למה לי דהא אמר בפרק איזהו נשך (ב"מ דף מ:) דכל היכא דאמר מעכשיו ליכא משום אסמכתא וקנין סודר כמעכשיו הוא דאי מעכשיו לא קני בתר הכי נמי לא קני דהא הדר סודר למריה) וה"ל כאומר לחברו משוך פרה זו ולא תקנה לך אלא לאחר ל' יום דלא קנה כל היכא דלא קיימא בחלרו אלא היכא דא"ל מעכשיו (כתובות פב.) וכיון דכל קנין על כרחין כמעכשיו הוא ומעכשיו סגי לבטולי אסמכתא ב"ד חשוב למה לי. מירלן ר"ת ז"ל דכי אמר דמעכשיו מבטל אסמכתא ה"מ כי ההיא דפרק איזהו נשך (ב"מ סה:) דמשכן לו בית משכן לי שדה שמכר לו שדהו אבל הכא שלא מסר ליד מי שהתנה עמו כלום לריך קנין וב"ד חשוב ולפיכך אמר הרב ז"ל שכן הדין בכולהו אסמכתות בעלמא דכל שאינו מוסר ליד חבירו אין מעכשיו מועיל בהן אלא קנין בב"ד חשוב. ואין כן דעת הגאון ז"ל שכתב דהאי פיסקא ליתיה אלא במתפיס זכותיה בלחוד וכתב הרב אלפסי ז"ל בפרק גט פשוט וכדבריו נלאה שאין עסק לב"ד חשוב בתנאין שבין אדם לחבירו אלא הכא דוקא קאמר משום דהאי גברא לא מדעתיה בלבד אמר דאי לא אתי לבטלן זכותי' אלא ב"ד הזקיקוהו לכך ומש"ה דוקא כי קנו מיניה ב"ד חשוב מהני אע"ג דלא אמר מעכשיו דב"ד חשוב אנים לאפקועי ממונא. וכי תימא אפקועי ממונא דב"ד חשוב למה לי תיפוק לי דקנו מיניה וכל קנין מעכשיו הוא דאי אשמעת לא קני בתר הכי לא קני דהא הדר סודרא למריה וכדברי ר"ת ז"ל אין ודאי קושטא קאמר שמי שהקנה שדה לחבירו סתם וקנו מידו ולאלתר קנה אבל כי אתני אם לא באתי לא לבתר ההוא יומא ונמלא שאינו קונה כלל אלא מש"ה סגי הכא בקנין סתמא משום דב"ד אלימי לאפקועי ממונא והוי כמעכשיו: **ונמצא עכשיו פסקן של דברים.** דכל היכא דאיכא מעכשיו לית ביה משום אסמכתא ובמתפיס זכותא אי קנו מיניה בב"ד מהני ומעכשיו לחודיה נמי מהני ביה. ולא נ"ל כן דאי משום אפקעותא דב"ד נגעו בה קנין למה ליה אלא הכא הכי קאמר והוא דקנו מיניה כיון דאמר לבטלן זכותיה כלומר שהוא מודה שאם לא בא לאותו זמן דאיתיה בטולה לא לריך קנין משום דהודאה בב"ד היא ולא בעיא קנין דליתא דאיתא הודה כן בלא שום תנאי ה"נ אבל כיון שתלה בתם אין כאן הודאה גמורה הלכך אפי' אמר מעכשיו לא מהני דאפי' תימא כיון דאיכא מעכשיו ליכא אסמכתא אפי' הכי נמה יקנה הלה שיבטלו זכותיה הלכך בעי קנין כי היכי דליקני מהריה ואין ה"נ דאי אמר מעכשיו וקנו מיניה לא בעינן ב"ד חשוב דבקנין קני מהריה ובמעכשיו ליכא למיחש לאסמכתא אלא דכיון דבב"ד עסקינן אשמועינן דינא אחרינא דכל היכא דהוי ב"ד חשוב לא לריך מעכשיו דאגן שהדי דלא מחייך בני דינא וכמאן דאמר בפי' מעכשיו דמי דכיון דב"ד חשוב הוא מאי דאמר לבטלן בהודאה גמורה משוינן ליה. ונמצא לפירוש זה שאין אנו לריכים כאן להפקעת ממון ולא נשאנה דין זה משאר דיני אסמכתא והוא דבר נכון ועולה הכוונן כן נראה לי: **מתני' נודרים להרגין.** לליסטים ישראל שהורגים בני אדם: **לחרמין.** מחרימין ושוללין: **ולמוכסין.** להפטר מן המכס:

שנגזל הנהר מהפשרת שלגים ואי אפשר לעבור בו לא אבור: **בבר' אסמכתא היא.** דאמר מלגא יתיהיב ולא אמר כן אלא לסמיכתו על דבריו וכעורות (ב"מ ובעורות) היה שיוכל לקיים דבריו ולא ולכך התנה אבל לא כיון להקנות משולם ואסמכתא לא קניא דמסתקינן כפי גט פשוט: **רבי יוסי אומר יתן.** דס"ל אסמכתא קניא ועבדה מבני מרי אבל ממשעבדי לא שכבר נמחל שעבוד אבי הבוב ושטר אלה בו ופרעו אינו אחר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו ואפי' אבי התוב שלא נפרע אינו נוהב בשטר זה ממשעבדי דמיישינן שמא יגבה בו אבי אחר שנפרע דאשמר' בשטר חוב מוקדם ואפילו מומן שני לא נבי דילמא אחי למנני מזמן ראשון ומבני אבי בני בית דקני ליה בתמיהה ה"נ נבי ממשעבדי כל בתוב שכן התנה מתחלה שאם לא יתן לי לומן אלוני שיהיו המעות שנתן לו מתנה ויאשר השטר בבתחילה ואפילו אי

מסורת הש"ס

ל) ניעין ב. לד. כתובות כב. ב) ב"ב קמה. ב"מ קח. ג) שם ומסכ' נ"ב ב"מ מח. ד) ב"ק קיג. ה) [ניעין ט:]. ו) [לקמן מח:]. ז) ל"ל מקנים. חפ"ל. ח) ל"ל נחמה. חפ"ל.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא יהיב וכו' לאלתר הוי יהיב גיטא:

מוסף רש"י

ופסקיה מעברא. מעבר המים. שלא מלא את המעבורת (ניעין ל.) הנהר הפסיקו, שהיתה המעבורת מלא הפיר ולא יכול לעבור (כתובות ב.). **חזו דאתאי.** שבאתי (שם). **לא שמיה מתייא.** דלא מטי עד הכא ואין נוטעת אותם בתנאי ניעין למיתר אנוסא (ניעין ל.) וכהי גיטא, ואם רלתה תניעת לאחר זמן לכהונה נפסלת מהיום (כתובות ב.). **אסמכתא.** הייני דבר דאיתי נתן לי מדעתא אלא סומך על דבר שאינו דבטוח שהוא יכול לבא ופעמים שמבלתין אותו (שנהדרין בד.) המבטיח לחבירו דבר על מנת שיעשה דבר לעתיד ואותך בלבו מנו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר בשינוי זמן וכשינוי זמן יאנס ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב קסח.). **והלכתא אסמכתא קניא.** מלמד לא שנא אמר לבטלן ולא שנא אמר מע, אי קנו מיניה בב"ד חשוב ולא אנים מהני, כלאוקימתא לעיל דאתפיס זכותיה כי דינא, הילכך אי הוי ב"ד חשוב ואתפיס שבוחיה כיסם וקנו מיניה, אפילו אמר מנו לו השטר שיבבה כל החוב קנו ויחזירו השטר למלוה ויחזור ויגבה (ראה"ה בשם). **מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו.** הפקידו בידו נאמן, כפי שדאם הלוה שיחזור ויתבענו כל החוב (ב"מ קיז.) המלוה והלוה מבריחו ביד שלים שהרי טורדת היה להם לכתוב שובר ומסרו על השלים (ב"ב שם) **ואמר לו.** לבה לשלים, **אם אין אני נותן לו.** לת המוחר מכאן עד יום פלוני, **תן לו שטרו.** ויחזור ויתבע הכל (ב"מ קיז.). **נודרין.** קונם כל פירות עלי אם אין מבאתה לו בל בית המלך, **להרגין.** רוצחים, **ולחרמין.** בעלי תגרה ומריבה ובחלי ממון (ב"ק קיג.).

פירוש הרא"ש

ראי הוה ידע דמיית לאלתר הוה יהיב גיטא. דבוקר נתינת הגט הוא לאילה מעיגון אי אפשר **שאני מעברא דאנסא דשכיח הוא.** ובכהו נהר דמתניתין הייני

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ט מהלכי גירושין הלי' ח סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קמד סעיף ג:
לו ב מיי' פ"ח מהלכי מכירה הל' כ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן נה סעיף ג [וסי' סא סעי' ה] וסימן רז סעי' כ:
לז ג מיי' שם הלי' יג סמג שם טור ש"ע שם סימן נה סעיף ג וסי' רז סעי' טו:
לח ד מיי' שם הלי' ה סמג שם טור ש"ע ח"מ סימן נה סעיף ג:
לט ה מיי' שם הלכה יג יד סמג שם טור ש"ע ח"מ שם [וסי' כ"ח סעי' ג] וסי' רז סעיף טו:
מ ו מיי' פ"ב מהלכי שבועות הלכה ו ופ"ד מהלכות נדרים הלכה ג סמג לאוין רמב טור ש"ע י"ד סימן רלב סעיף יד:

תוספות

ולרב הונא אסמכתא היא. הוה מלי למימר דס"ל לרב הונא דאסמכתא קניא אלא ניחא ליה לישב רב הונא אליבא דהלכתא דר"נ פסיק בסמוך כרבי יהודה: **דהא מתפיס זכוותיה.** וכיון דהתפיס כבר נמר וקיבל ולא לסמיכו בדבר שאינו מכוון: **שאני הכא דאמר ליבטלו זכוותיה.** פי' מעשם סודלה כדפרישית לעיל: **והלכתא אסמכתא קניא יבו'.** לכאורה לאמר בלא מעכשיו דאילו אמר מעכשיו מועיל שפיר בלא קנין בב"ד חשוב כדמוכח פרי' לחיבו כאן (ב"מ דף מו.) ומיהו תוי"ט דע"ב הכא מיירי דאמר מעכשיו מדאמר דקנו מיניה ופתם קנין כסודר וקנין סודר בלא מעכשיו אינו מועיל כלום כדאמר לקמן פרק השותפין (דף מח:) דהא הדר סודרא למרא פירוש בשאל הקנין אינו מועיל כלום כגון שם אמר לאחר לי שלם ב"כ אין הקנין עד לאחר לי יום ויכבר הדרא סודרא למריה ואי"כ ע"כ מיירי הכא דאמר מעכשיו ואפ"ה קאמר דדוקא בב"ד חשוב קני מיניה אבל בלא קנין בב"ד חשוב לא מועיל מעכשיו בלא אסמכתא והא דמסמע בלאיהו נמי דמעכשיו מועיל בלא ב"ד חשוב י"ל דאסמכתא דהתם שאני לפי שהיא דרך מכר דמיירי שהלוה על שדהו ואמר ליה אם אין אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים הרי הוא שלי אור"ת שלבך נהנו לאמוף כל בני העיר בשעת שידוכין הייני כי היכי דליהוי ב"ד חשוב ולא יהא עדנון אסמכתא ואין נראה לר"י שהרי כמה פעמים אין שם אלא קרובים ונם אין מתקיים לשום קיום תנאי לכ"ע דלענין עדנון של שידוכין נראה דהכי הוא דקני שפיר בלא מעכשיו ונם בלא קנין ב"ד חשוב דלפי שמתבייש כיתר מי שאחר כו לא חשוב אסמכתא כלל דלאו נחשוב הוא מה שמתנה עמו בעדנון אם יחזור בו דדמי כיאמו הוא ולא נזרינן) כמו אם אוביר ולא אינעיד אשלם כמיטבא: **נודרים להרגין.** הוכרנים נפשות על עסקי ממון ולחרמים ולמכרמים קלי טפי חו אף זו קתני: שהם של תרומה. ופ"ת הפיעה הרגין וחרמים שנוטלין ממון ועתה כשאמר להם שהם של תרומה לא יוטלו אותם לא הנזל כ"ש כ"ל ולא לאסורא כיון שאינה לאויב לאמילה לוריס אבל מוכסין מאי אהני לעולם ישאל המכס וי"ל שלא היו רגילים ליקח מכס זה ממוליכי תרומה להכניס:

ניחא טפי דבקנין אחיות בעיא כתיבה ומסירה: **ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר (רבה) [צ"ל רב] אין הלכה ב"ר יוב.** ומסתמא לא פליג רב הונא אדרב רבינו: **דאמר ליבטלו זכוותיה.** מדלא אמר מנו איתה לבטלנו אלא הכיכר ל' בטול כאילו הודה שהן פטולין ונטלין בחרם הנאבר אי נמי זה בא להוציא ממון בשטרותיו והתנה שיהיו בטלים אם לא יבא ולא יגבה בהם כיד ואסמכתא כי האי כי היא מוחל על מה שם לו ביד אחר קניא אבל אסמכתא דר"ש היא להוציא לא קניא: מתני' נודרים להרגין ולחרמין ולמוכסין. הרגים הם ליסטים ההורגים ולא זו אף זו קתני: שהיא של תרומה. אע"ג דקטלי וגזלי לא אכלי איסורא אי נמי אין נחשב בעיניהם כי בדמים מועטים יקנו הרבה תרומה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com